



Den 26. september 2024
FVM 380

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag til gennemførelsesforordning om ekstraordinær støtte til de landbrugssektorer i Bulgarien, Tyskland, Estland, Italien og Rumænien, der er påvirket af ugunstigt vejr (komitesag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag til gennemførelsesforordning om ekstraordinær støtte til de landbrugssektorer i Bulgarien, Tyskland, Estland, Italien og Rumænien, der har været påvirket af ugunstigt vejr i foråret og sommeren 2024. Kommissionen foreslår, at der med hjemmel i den fælles markedsordning (forordning 1308/2013) anvendes EU-midler til ekstraordinær støtte til berørte landbrugere i de fem medlemsstater. Finansieringen foreslås gennem landbrugsreserven. Medlemsstaterne gives mulighed for at yde op til 200 pct. i national medfinansiering. Forslaget vurderes ikke at have konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark og i EU. Forslaget forventes sat til afstemning i Komiteen for Den Fælles Markedsordning den 7. oktober 2024. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt forslag til gennemførelsesforordning om ekstraordinær støtte til de landbrugssektorer i Bulgarien, Tyskland, Estland, Italien og Rumænien, der er påvirket af ugunstigt vejr i foråret og sommeren 2024.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 221 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 1308 /2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter.

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i Komiteen for den Fælles Markedsordning for Landbrugsprodukter. Afgiver Komiteen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver Komiteen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget, og Kommissionen kan inden for to måneder forelægge Komiteen et ændret forslag eller inden for en måned forelægge forslaget for appeludvalget. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen vedtage forslaget eller inden for to måneder forelægge komitéen et ændret forslag eller inden for en måned forelægge forslaget for appeludvalget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen vedtage forslaget.

Sagen forventes sat til afstemning på mødet i Komiteen for Den Fælles Markedsordning for Landbrugsprodukter den 7. oktober 2024.

Formål og indhold

Forslaget om ekstraordinær landbrugsstøtte til Bulgarien, Tyskland, Estland, Italien og Rumænien fremsættes, fordi landene i løbet af foråret og sommeren er blevet ramt af ekstraordinært ugunstigt klimarelateret vejr. Bulgarien blev i sommeren 2024 ramt af usædvanligt høje temperaturer sammen med tørke, der i svær grad påvirkede majs og solsikkeblomster, samt af brande, der påvirkede produktionen af landbrugsprodukter i de berørte områder. Dele af Tyskland var i anden halvdel af april 2024 ramt af frost, der i betragtelig grad skadede vin- og frugtplantager. I Estland var der i december 2023 og januar 2024 rekordlave temperaturer efterfulgt af en periode fra marts 2024 med usædvanligt høje temperaturer, der ledte til tørke. Dette blev efterfulgt af frost i maj 2024 og hagl i starten af juni 2024. Hertil kommer, at der i juli og starten af august 2024 var store mængder nedbør og oversvømmelser i Estland. Det skiftende og ekstraordinære vejr har påvirket produktionen af afgrøder og særligt kartofler, rapsfrø, frugt og grøntsager. Det sydlige Italien og øerne var i første halvdel af 2024 ramt af usædvanligt høje temperaturer og tørke, der påvirkede produktionen af frugt, grøntsager, vin og markafgrøder, i særlig grad kornsektoren. Rumænien var i løbet af juli 2024 ramt af hedebløge sammen med voldsomme storme og kraftigt hagl efterfulgt af usædvanligt høje temperaturer og tørke, der medførte store skader på produktionen af markafgrøder. Særligt oliefrø og kornsektoren blev påvirket.

Forslaget fremsættes med hjemmel i artikel 221 i den fælles markedsordning (forordning 1308/2013), hvorefter der kan iværksættes foranstaltninger til løsning af specifikke problemer. Forslaget indebærer, at der kan ydes en støtte på samlet 119,7 mio. euro (ca. 892,7 mio. kr.), heraf:

- 10,9 mio. euro (ca. 81,7 mio. kr.) til Bulgarien
- 46,5 mio. euro (ca. 348,7 mio. kr.) til Tyskland
- 3,3 mio. euro (ca. 24,7 mio. kr.) til Estland
- 37,4 mio. euro (ca. 280,5 mio. kr.) til Italien
- 21,6 mio. euro (ca. 162,0 mio. kr.) til Rumænien.

Kommissionen medgiver, at der har været lignende ugunstigt vejr på tværs af EU, men at Bulgarien, Tyskland, Estland, Italien og Rumænien har været særligt ramt og i en sådan grad, at det har påvirket et væsentlig stort areal og andel af produktionen i landene.

Med forslaget får de fem medlemsstater mulighed for at supplere EU-støtten med op til 200 pct. nationale midler. De fem medlemsstater skal senest den 31. december 2024 meddele Kommissionen, hvorledes støtten vil udmøntes. Udbetalingerne skal ske på baggrund af objektive og ikke-diskriminerende kriterier, som tager de påvirkede landbrugeres tab i betragtning, og må ikke skabe markeds- eller konkurrenceforvridning. Støtten fra landbrugsreserven skal være udbetalt senest 30. april 2025 og den ekstra nationale støtte senest den 31. juli 2025.

EU-støtten foreslås finansieret af landbrugsreserven, som opføres direkte på EU-budgettet. Den kan anvendes til kriseordninger i form af intervention og/eller privat oplagring samt til de kriseordninger, der kan etableres i henhold til artikel 219-221 i den fælles markedsordning (forordning 138/2013). Landbrugsreserven består årligt af 450 mio. euro. Ubrugte midler inden for landbrugsbudgettet kan overføres til landbrugsreserven det efterfølgende år. Hvis der ikke er midler på budgettet til at fylde landbrugsreserven op, anvendes finansiel disciplin som sidste udvej. Finansiel disciplin dækker over, at Kommissionen med en fastsat procentandel beskærer de direkte betalinger til tilskudsmodtagere, der på et år modtager mere end 2.000 euro.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Forslaget har ingen statsfinansielle konsekvenser ud over indvirkningen på EU's budget. Finansieringen foreslås at ske via landbrugsreserven. Der er EU-budgetvirkning, idet forslaget medfører en udgift på EU's budget på 119,7 mio. euro. Danmarks finansieringsandel af EU-budgettet er ca. 2,3 pct., svarende til ca. 2,8 mio. euro (ca. 20,9 mio. kr.). Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Det bemærkes, at en fuld anvendelse af den årligt afsatte landbrugsreserve potentielt kan medføre behov for at reducere den direkte indkomststøtte til landbrugere for at genopfylde landbrugsreserven. Landbrugsreserven kan også fyldes op af eventuelt andre ubrugte midler og formålsbestemte indtægter under landbrugsområdet.

Forslaget vurderes ikke at have konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark og i EU.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug).

Dansk Vegetarisk Forening er som udgangspunktet ikke modstander af, at der ydes støtte til landbrugere i svære situationer. De mange ekstreme vejrforhold bør føre til refleksion over, hvordan EU's landbrug skal støttes fremover, og hvilken produktion der bør fremmes. Dansk Vegetarisk Forening mener, at der er behov for målrettet udvikling af den plantebaserede produktion og udvikling af det plantebaserede marked i hele EU.

Landbrug & Fødevarer har generelt stor forståelse for den svære situation som nogle landmænd er ramt af i de pågældende medlemsstater. Man skal dog være meget varsom med at anvende midlerne i landbrugsreserven. Dette skyldes, at det kan risikeres, at det i sidste ende vil være alle de europæiske landmænd, herunder også danske landmænd, der skal betale for anvendelsen af reserven, hvis den ikke kan refinansieres via andre ledige midler fra EU's landbrugsbudget. Derudover risikerer anvendelse af landbrugsreserven at skabe konkurrenceforvridning mellem medlemsstater. Landbrug & Fødevarer forstår det således, at der allerede på nuværende tidspunkt disponeres midler fra landbrugsreserven for budgetåret 2025. Det betyder, at der vil være væsentligt færre midler til rådighed til eventuelle andre kriser, der måtte opstå i løbet af 2025. Det kan i sidste ende øge risikoen for, at der ikke er tilstrækkeligt med midler, hvis der opstår andre alvorlige og uforudsigelige udfordringer for de europæiske landmænd i 2025. For at undgå konkurrenceforvridning er det derfor helt centralt, at det sikres, at eventuelle kompensationer til landmænd i de nævnte medlemsstater udelukkende gives til reelle, dokumenterede økonomiske tab som følge af ekstraordinære vejrforhold. Endelig mener Landbrug & Fødevarer, at det ikke bør være muligt at supplere med national medfinansiering.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at der vil være bred opbakning til forslaget i komiteen.

Regeringens generelle holdning

Regeringen er generelt forbeholden overfor at anvende landbrugsreserven, og regeringen finder det vigtigt, at den ekstraordinære støtte begrænses, så der opretholdes manøvrerum til fremtidige kriser. Regeringen har dog forståelse for den ekstraordinære situation grundet de særlige vejrforhold. Regeringen finder det vigtigt, at muligheden for national medfinansiering begrænses mest muligt. Regeringen finder det endvidere vigtigt, at en anvendelse af landbrugsreserven baseres på objektive kriterier, der viser, at der er ekstraordinære udfordringer og tab i bestemte sektorer og/eller medlemsstater. Endelig finder regeringen det vigtigt, at Kommissionen udviser transparens og følger markedssituationen på tværs af alle medlemsstater, herunder set i lyset af udbrud af bluetongue virus og de økonomiske konsekvenser heraf. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.